

Ilyash O.I., Kaperiz M.V. Increase motivation for labour in the system administration of human potential

In this paper the analysis and synthesis problems increased motivation in the management of labor potential of the enterprise. A basic understanding of motivation in place an enterprise management system and aims to strengthen its. As a result, this made it possible to propose measures for progressive motivation factor.

Keywords: motivation, progressive motivation, work effectiveness, needs, motivation mechanism, motives, incentives, productivity.

УДК 658.783

**Доц. В.М. Білик, канд. екон. наук;
аспір. О.А. Закусілов – Львівська КА**

**ДО ПИТАННЯ ПРО ВЖИВАННЯ ТЕРМІНІВ
"ТОВАРНІ РЕСУРСИ" І "ТОВАРНІ ЗАПАСИ"**

Розглянуто підходи до визначення та тлумачення понять "товарні ресурси" і "товарні запаси". Доведена неоднозначність трактування цих понять різними авторами. Пропонується класифікація товарних ресурсів торговельного підприємства і його товарних запасів як складової частини товарних ресурсів.

Ключові слова: товарні ресурси, товарні запаси, класифікація товарних ресурсів, торговельне підприємство, сфери застосування.

Вступ. Недостатня визначеність, різне смислове наповнення термінів "товарні ресурси" і "товарні запаси" часто-густо призводить до їх неправильного, на наш погляд, трактування в економічних дослідженнях, зокрема під час вибору стратегії і тактики управління товарними ресурсами. Товарні ресурси виступають матеріальною основою розвитку торговельних підприємств. Джерела товарних ресурсів різноманітні і специфічні. Їх оптимальне поєднання дає змогу встановлювати раціональні господарські зв'язки для забезпечення попиту споживачів і ефективного функціонування торговельного підприємства. Недосконала система організації забезпечення та використання товарних ресурсів відчутно знижує ефективність господарювання [8].

Діяльність торговельних підприємств пов'язана з продажем товарів споживачам, тому для їх безперебійного постачання необхідно створювати товарні запаси, що є однією з особливостей функціонування підприємств торгівлі. Товари, які купує торговельне підприємство, попередньо складаються, крім цього, завезені товари реалізуються споживачам не відразу, а поступово, відповідно до певної функції попиту.

Створення товарних запасів – це "заморожування" частини фінансових коштів. Запаси товарів, які не користуються попитом, не є цінним вкладенням капіталів. Це зумовлює зниження доходів і прибутків підприємств торгівлі. Швидкість обігу товарів є якісним показником діяльності торговельного підприємства і характеризує ефективність використання грошових коштів, вкладених у товарні запаси. Ці обставини викликають необхідність керувати системою створення товарних запасів, враховуючи функцію попиту і впливи недопущення дефіциту товарів.

Постановка проблеми. Товарні ресурси є початковим пунктом товарного обігу (формування товарного ринку). Обіг торгівлі кількісно перевищує товарні ресурси, оскільки товари неодноразово переходять "з рук у руки" пе-

ред тим як доходять до споживача. *Метою дослідження* є визначити усі складники товарних ресурсів торговельного підприємства та окреслити сфери застосування цих означень.

Окремі автори [6], аналізуючи ефективність використання *товарних ресурсів (ТР)*, подають формули із включенням показників *товарних запасів (ТЗ)*, які, на їх погляд, "... дають змогу аналізувати: зміну обсягів ТЗ (ТР); чинники, що вплинули на зміну обсягів ТЗ (ТР)....". Отже, в цьому випадку автори не розрізняють окремо терміни "товарні ресурси" і товарні запаси". Водночас Т.Н. Тухканен [11] наголошує французьке походження слова "ресурси" (фр. *resource*), український переклад якого означає кошти, до яких звертаються в потрібному випадку [12], грошові кошти, цінності, запаси, можливості, джерела коштів, доходів [9].

Поняття "запаси" в роботах економічного характеру має більш конкретне значення, а саме "товарні запаси". У цьому випадку звужується предмет дослідження, оскільки товарні запаси є важливим, але не єдиним складником ресурсів. Як вважає М.С. Абрютіна [1], товарні ресурси складаються з: товарних запасів в усіх підрозділах та ланках сфери виробництва та обігу; імпорту; виробництва (відвантаження) товарів вітчизняними виробниками.

Деякі автори розглядають терміни "товарні ресурси" і "використання товарних ресурсів". Між "товарними ресурсами" і "використанням товарних ресурсів" є процес торгівлі (товарного обігу), який встановлює зв'язок між виробництвом і споживанням, забезпечує відтворення товарних запасів і здійснення зовнішньоторговельних операцій (експорт – імпорт) [11].

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи товарні запаси як складову частину товарних ресурсів, потрібно зауважити, що вони також є пропозицією товарів на кожний конкретний момент часу. З огляду на це, потрібно враховувати, що їх формування відбувається під впливом попиту, величина якого має імовірнісний характер [3].

Аналізуючи питання про правомірність застосування термінів "товарні ресурси" і "товарні запаси", неможливо не торкнутися поняття "матеріальні ресурси". С.Н. Третьяк [10] подає *матеріальні ресурси* як сукупність уречевлених умов відтворення. Дунда С.П. [2] і С.В. Мочерний [7] матеріальними ресурсами називають "*основні та оборотні засоби виробництва, які використовуються (або можуть бути використані) у виробничому процесі та формують його матеріально-речову базу*".

Матеріальні запаси – це частина матеріального потенціалу економіки. Фактично вони є частиною матеріальних ресурсів, які в конкретний момент "виключені" з процесу виробництва через виконання ними ролі "буфера" між виробництвом і споживанням, або товарами на тій чи іншій стадії просування товару (рис. 1).

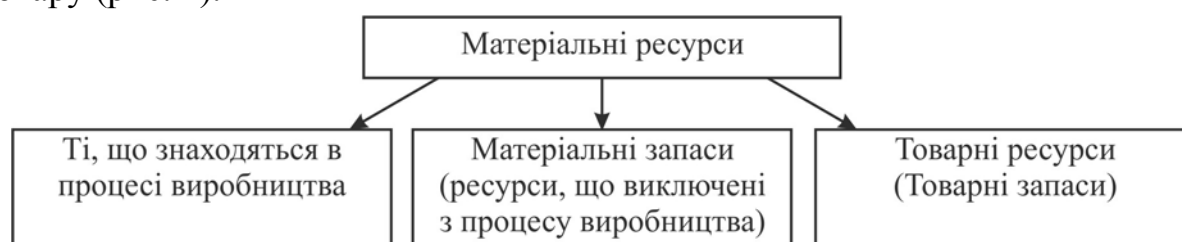

Рис. 1. Класифікація матеріальних ресурсів [10]

Необхідність запасів у загальному вигляді може бути обґрунтована незбігом у часі і просторі процесів виробництва і споживання продукції. На стиках переходів матеріального потоку з однієї логістичної системи до іншої створюються запаси [4]. Створення запасів необхідно також для виробництва і транспортування продукції економічно вигідними партіями, що перевищують попит. В економічних працях укорінилася думка про п'ять видів матеріальних запасів (рис. 2).

Рис. 2. Класифікація матеріальних запасів [10]

Порівнюючи рис. 1 і 2, доходимо висновку, що Н.С. Третьяк з одного боку подає товарні ресурси як окремий складник матеріальних ресурсів і поділяє їх на товарні запаси і якийсь інший складник, який він точно не визначає, з іншого – подає товарні запаси як складник безпосередньо матеріальних запасів, не розділяючи також матеріальні запаси на транспорті на матеріальні та товарні. Водночас серед товарних запасів як на складах, так і на транспорті доцільно виділяти і інші категорії запасів (рис. 3).

Марцин В.С. [5] називає товарними ресурсами "...масу промислової та сільськогосподарської продукції, яка надходить у торговельні підприємства протягом року, кварталу, місяця...". У цьому випадку є незрозумілим прив'язування визначення товарних ресурсів до певного періоду часу. Невже, якщо продукція надійшла впродовж одного дня чи декількох годин, вона перестає бути товарними ресурсами. Тим більше, що далі автор подає визначення товарних ресурсів без жодного прив'язування до певного часового інтервалу: "...Іншими словами, товарні ресурси – це товарна продукція промисловості та сільського господарства, а також імпортовані товари, призначені для задоволення різних потреб населення, народного господарства, а також на експорт" [5, с. 65].

Прив'язування до певного періоду стає необхідним, коли йдеться про баланс товарних ресурсів. У структурі балансу товарних ресурсів необхідно виділити товарні запаси, тобто частину товарних ресурсів, яку підприємство має на чітко визначену дату, і ресурси, які залучені підприємством після цієї дати аж до моменту складання балансу товарних ресурсів.

Рис. 3. Класифікація товарних запасів

Висновки. Окреслюючи за результатами проведеного дослідження сфери застосування термінів "товарні ресурси" і "товарні запаси" відзначаємо, що товарні запаси є товарними ресурсами, обсяг яких визначений на певний момент часу, наприклад на початок чи кінець планового періоду. У період між двома визначеними моментами торговельне підприємство оперує товарними ресурсами, які загалом складаються із ресурсів на початок періоду (товарних запасів) і надходжень за цей період (промислове виробництво, сільськогосподарське виробництво, імпорт, інших, наприклад з державного резерву).

Література

1. Абрютіна М.С. Экономический анализ торговой деятельности : учебн. пособ. / М.С. Абрютіна. – М. : Изд-во "Дело и Сервис", 2000. – 512 с.
2. Дунда С.П. Сутність матеріальних ресурсів та їх класифікація / С.П. Дунда. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.edu.ua>.
3. Карпунь І.Н. Інноваційний розвиток суб'єктів господарювання: методологія формування, механізм реалізації : монографія / І.Н. Карпунь, М.С. Хом'як. – Львів : Львівський ДІН-ТіУ ім. В'ячеслава Чорновола, 2009. – 432 с.
4. Логистика в книжном деле. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.hi-edu.ru>.
5. Марцин В.С. Економіка торгівлі : підручник / В.С. Марцин. – К. : Вид-во "Знання", 2008. – 603 с.
6. Маслянніков О.Ю. Ефективність формування та використання товарних ресурсів / О.Ю. Маслянніков, О.І. Федішин // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Сер.: Економіка, планування і управління в лісовиробничому комплексі. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.2. – С. 200-202.
7. Мочерний С.В. Економічний енциклопедичний словник. – У 2-ох т. – Т. 1 / за ред. С.В. Мочерного / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.І. Юрій. – Львів : Вид-во "Світ", 2005. – 616 с.
8. Сапронова Л.М. Управление товарными ресурсами промышленных предприятий системы потребительской кооперации : дисс. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.05 / Любовь Митрофановна Сапронова. – Воронеж, 2005. – 197 с. РГБ ОД, 61:05-8/3432.
9. Толковый словарь С.И. Ожегова и Н.Ю. Шведовой. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.slovari.ru>.
10. Третьяк С.Н. Коммерческая деятельность. – Ч. 1: Основы теории и организации. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.aup.ru>.
11. Тухканен Т.Н. Формирование товарных ресурсов торговли потребительской кооперации : дисс. ... канд. экон. наук: спец. 08.00.05 / Татьяна Николаевна Тухканен. – Белгород, 2005. – 178 с.
12. Polyglossum online dictionary. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://www.ets.ru>.

Билык В.Н., Закусилов А.А. К вопросу о применении терминов "товарные ресурсы" и "товарные запасы"

Рассмотрены подходы к определению и применению понятий "товарные ресурсы" и "товарные запасы". Доказана неоднозначность трактовки этих понятий разными авторами. Предложена классификация товарных ресурсов торгового предприятия и его товарных запасов как составной части товарных ресурсов.

Ключевые слова: товарные ресурсы, товарные запасы, классификация товарных ресурсов, торговое предприятие, сферы применения.

Biluk V.M, Zakusilov O.A. Up to the question of using the terms: "goods resources" and "goods stocks"

The ways of using the terms "goods resources" and "goods stocks" have been examined. The equivocation of these concept interpretation by different authors has been proved. We propose goods classification of trade enterprise resources and its goods stocks as component of goods resources.

Keywords: goods resources, goods stocks, the classification of goods resources, trade enterprise, sphere of using.

УДК 65.011339.5

Аспір. Н.М. Байдала¹ – НУ "Львівська політехніка"

СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ЯК ДЖЕРЕЛО КОНКУРЕНТНОЇ ПЕРЕВАГИ ТА ПІДРУНТЯ СТРАТЕГІЇ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розглянуто питання формування стратегії зовнішньоекономічної діяльності через наявний стратегічний потенціал підприємства та його конкурентні переваги.

¹ Наук. керівник: доц. Л.І. Чернобай, канд. экон. наук – НУ "Львівська політехніка"